

ЗІНЧЕНКО АЛЛА ГРИГОРІВНА

кандидат історичних наук,
доцент кафедри зв'язків з громадськістю
Національного університету «Києво-Могилянська академія»

Соціальні інвестиції українського бізнесу під час війни

Військове вторгнення Росії у лютому 2022 року нанесло значні втрати українській економіці. Майже 20% території України було окуповано, знищені сотні тисяч житлових будинків та соціальних закладів (шкіл, дитячих садків, лікарень, аптек тощо), нищиться енерго структура та інфраструктура країни. Загальна сума прямих задокументованих збитків житловій та нежитловій нерухомості, іншій інфраструктурі у грудні 2022 року склала понад \$137,8. млрд (за вартістю заміщення) [1]. В цих умовах український бізнес став більш стійким. З метою узагальнення досвіду українського бізнесу в реалізації програм сталого розвитку в період військових дій, авторка дослідила практики сталого розвитку під час війни 25 найбільших приватних українських компаній України 2021 за версією Forbes Україна [2]. Дослідження було здійснено на основі аналізу інформації, яка знаходилась на їх корпоративних сайтах та соціальних мережах.

В програмах сталого розвитку українських компаній на перше місце вийшли соціальні питання: гуманітарна підтримка громад, що знаходяться/знаходились в зоні бойових дій (20 з 25 компаній повідомили про надання гуманітарної допомоги); забезпечення безпеки (релокація), підтримка (психологічна та матеріальна) співробітників, допомога мобілізованим співробітникам (14 з 25 компаній); надання допомоги переселенцям (10 з 25 компаній) та волонтерам (8 з 25 компаній). Гуманітарну та матеріальну підтримку ЗСУ надають 16 компаній (в цілому, за результатами досліджень понад 92% компаній України заявлять підтримку ЗСУ [3]).

Зі звільненням територій країни від загарбників постає питання швидкого відновлення інфраструктури цих регіонів та житла. Зусиллями тільки держави, 50% бюджету якої у 2023 році спрямовується на безпеку та оборону, неможливо [4]. Відновлення країни можливо тільки спільно з бізнесом країни. Український бізнес вже долучається до відновлення критичної інфраструктури та надання гуманітарної допомоги населенню. Так, наприклад,

енергетики ДТЕК надали оперативну допомогу у відновленні електромереж у звільненому Херсоні [5]. Компанія ОККО взяла на себе зобов'язання власним коштом відремонтувати 4 постраждалі навчальні заклади на Київщині. На початок 2023 року ремонтні роботи повністю завершені у Гостомельському ліцеї № 1 і Бобрицькій гімназії. Загалом на ремонтні роботи цих освітніх закладів компанія ОККО виділила 40 мільйонів гривень [6].

Масштаби руйнувань, падіння економіки країни внаслідок військових дій виведуть питання соціальних інвестицій (передусім, в регіонах перебування бізнесу) на перший план стратегій та планів сталого розвитку в період відновлення країни. Авторка розглядає соціальні інвестиції як інвестиції ресурсів компаній в інфраструктуру та інші програми, спрямовані на поліпшення соціальних аспектів життя громади. Ці програми можуть бути спрямовані на:

- відновлення інфраструктури звільнених населених пунктів (шкіл, дитячих садочків, лікарень тощо);
- гуманітарну допомогу населенню (продуктами харчування, речами, ліками тощо);
- перекваліфікацію населення з метою працевлаштування тощо.

За результатами досліджень 60% компаній України планують інвестиції в соціальні ініціативи. В середньому бізнес готовий спрямовувати на соціальні проекти близько 8% від доходів [7].

Вкрай важливим в програмах соціального інвестування є партнерство з іншими компаніями, громадськими та волонтерськими організаціями, державними органами та врахування основних завдань Плану відновлення України [8]. План відновлення України передбачає реалізацію програм «Модернізація соціальної інфраструктури», «Розвиток систем культури та спорту», «Розвиток системи освіти», участь в яких в регіонах своєї присутності може взяти і бізнес. Ці програми передбачають залучення приватного сектору до створення R&D-центрів (співфінансування досліджень на замовлення бізнесу) та think tanks на базі ключових університетів, оновлення ІТ-програм для ТОП-5 університетів, створення Центрів передового досвіду (наукових парків) та індустріальних парків. Програми співпраці з університетами українського бізнесу можливо модернізувати і долучитися до виконання Плану відновлення України в цих напрямках.

Бізнес в рамках програм соціальних інвестицій може розпочати реалізацію програм, спрямованих на здобуття нових професій мешканцями місцевих громад або програми розвитку підприємництва в громаді. Оптимізація бізнес процесів, зміна частини постійних працівників/-ць внаслідок їх призову до ЗСУ та евакуації приводять до необхідності запровадження програм перекваліфікації. Компанії можуть зробити істотний вклад також у

розвиток підприємництва, надаючи послуги з консультування щодо та поширення знань щодо підприємництва. З метою підтримки місцевого підприємництва компанії можуть розглядати їх як постачальників або дистриб'юторів.

Слід також зазначити, що в умовах війни зростає запит з боку всіх груп стейкхолдерів на комунікацію позиції компанії. Результати Edelman Trust Barometer: The Geopolitical Business 2022 свідчать, що війна вивела геополітику на перший план для всіх інституцій, особливо для бізнесу. 95% опитаних стверджують, що очікують, що бізнес має діяти у відповідь на вторгнення Росії. Кожен другий респондент враховує ставлення бренду до війни в Україні і, відповідно, робить висновок про подальшу взаємодію з брендом або ж закликає інших не купувати продукцію цього бренду [9]. Враховуючи цей суспільний запит, українському бізнесу потрібно систематично комунікувати з питань його вкладу у Перемогу українського народу в цій війні.

Підсумовуючи, слід підкреслити, що якщо на початку військових дій, для бізнесу на перший план вийшли програми безпеки і підтримки працівників; гуманітарної та підтримки мешканців громад, що знаходяться в зоні бойових дій та гуманітарної та матеріальної підтримки ЗСУ, то наприкінці 2022 року (в період нищення енергоструктури країни) – програми підтримки споживачів. В період відновлення країни очікується, що в планах сталого розвитку українського бізнесу на перший план вийдуть програми соціального інвестування.

Список джерел:

1. [Загальна структура прямих збитків, завдана інфраструктурі України через війну, зростає до майже \\$138 млрд.](#) 24 січня 2023 року. Київська Школа Економіки.
2. [100 найбільших приватних компаній України 2021.](#) Forbes Україна. 13 жовтня 2021 р.
3. [Дослідження стану та потреб бізнесу в Україні.](#) Листопад 2022 р.
4. [Анастасія Зануда. "Бюджет для перемоги": скільки і на що уряд планує витратити у 2023 році.](#) BBC News Україна.
5. [SCM. Дайджест допомоги станом на 29.11.2022 р.](#) Stand With Ukraine.
6. [Компанія ОККО спрямувала понад 207 мільйонів гривень на оборону і відбудову України 2022 року.](#) 2.02.2023 р.
7. [Анна Дерев'янка. Попри війну 47% бізнесів очікують зростання у 2023 році.](#)
8. [План Відновлення України,](#) 07.2022 р.
9. [Edelman Trust Barometer: The Geopolitical Business /Edelman.,](#) 2022.